

Практичні механізми захисту та алгоритми реагування на випадки гендерно зумовленого насильства

Комплексний підхід до захисту постраждалих осіб через міжвідомчу взаємодію, екстрені канали допомоги та спеціалізовані соціальні сервіси.

Алгоритм першочергових дій у ситуації загрози

Фізична дистанція

Вийдіть з приміщення при відчутті загрози. Уникайте кімнат без вікон або з одним виходом. Кухня — найнебезпечніше місце через наявність ножів та твердих поверхонь.

Доступ до зв'язку

Тримайте телефон завжди зарядженим. Встановіть швидкий набір на номер «102» для негайного виклику допомоги.

Привернення уваги

Якщо вийти неможливо, кричіть «пожежа» замість «допоможіть» — це викликає швидшу реакцію оточуючих.

План особистої безпеки: підготовка заздалегідь

Тривожна валіза

Сховайте в безпечному місці (у друзів/сусідів) копії документів, запасні ключі, ліки та гроші для екстреної ситуації.

01

Кодове слово

Домовтеся з близькими про слово-сигнал для негайного виклику поліції (наприклад: «Купи хліба»).

02

Місце переховування

Визначте заздалегідь, куди підете вночі: друзі, цілодобовий заклад, шелтер.

03

Цифрова безпека

Виходьте з акаунтів, чистіть історію пошуку, використовуйте режим інкогніто, вимкніть геолокацію.

РОЗДІЛ 2

Екстрені канали допомоги: доступ 24/7

В Україні розбудована мережа сервісів, які працюють цілодобово. Важливо знати, куди звертатися для отримання фахової допомоги у критичній ситуації.

Основні гарячі лінії та служби підтримки

Урядова гаряча лінія (15-47)

Надає психологічну допомогу та координує дії служб для
.комплексної підтримки постраждалих

Національна поліція (102)

Виклик спецпідрозділу «Поліна». Фахівці проходять
спеціальні тренінги з психології ГЗН, оцінюють рівень
.небезпеки та виносять терміновий заборонний припис

Мобільні бригади

Виїжджають безпосередньо до постраждалих, що критично
важливо для маломобільних груп або мешканців віддалених
.районів

Національна гаряча лінія (116 123)

Консультації від ГО «Ла Страда - Україна». Альтернативний
.номер: 0 800 500 335

Цифрові інструменти захисту

Застосунок «Крила»

Спеціальний софт, часто замаскований під звичайний календар чи гру. Містить приховану кнопку SOS, яка миттєво передає координати поліції без телефонного дзвінка.

Чат-боти

Наприклад, @police_helpbot у Telegram. Зручний варіант, коли неможливо говорити вголос або потрібна конфіденційна консультація.

Спеціалізовані лінії допомоги для жертв СНПК

Для надання свідчень та правничих консультацій:

- 102 або 0 800 500 202 — Національна поліція України
- +38 096 755 02 401 або warcrimes.gov.ua — Офіс Генпрокурора
- 15-47 або +38(044) 284 19 43 — Урядова лінія з протидії торгівлі людьми
- +38 068 145 55 90 — лінія правничої допомоги «ЮрФем: підтримка»
- 0 800 213 103 — безоплатна правнича допомога

Для отримання психологічної допомоги:

- +38 (050) 909-88-81 або gidna.org — для жінок, що постраждали від війни
- 23-45 — гаряча лінія для чоловіків
- 116-123 або 0 800 500 335 — Центр «Ла Страда-Україна»
- avrora-help.org.ua — платформа психотерапевтичної допомоги «Аврора»

РОЗДІЛ 3

Соціальні сервіси: кризові кімнати та шелтери

Якщо залишатися вдома небезпечно, держава та фонди пропонують безпечний простір для тимчасового проживання та реінтеграції.

Кризова кімната vs Шелтер: ключові відмінності

Кризова кімната

Термін: До 10 діб

Мета: Первинна психологічна допомога та «перечікування» гострої фази конфлікту

Послуги: Базова підтримка, безпечне місце, консультації

Шелтер (притулок)

Термін: До 3-6 місяців

Мета: Довгострокова реінтеграція в суспільство

Послуги: Юристи (розлучення, аліменти), кар'єрні консультанти, психологічна реабілітація

❏ **Порядок направлення:** Потрапити можна за направленням поліції або соціальних служб. Адреси закладів не розголошуються задля безпеки мешканців.

Спільні характеристики притулків та кризових кімнат

Безпечний простір

Приміщення відповідає санітарно-гігієнічним нормам, забезпечене комунальними послугами, без вивіски на будівлі для конфіденційності.

Безоплатні послуги

Надання всіх послуг постраждалим особам здійснюється на повністю безоплатній основі.

Прийом з дітьми

Можливість влаштування повнолітніх постраждалих осіб разом з дітьми для збереження сімейних зв'язків.

Конфіденційність

Інформація в особових справах є конфіденційною та обробляється відповідно до Закону «Про захист персональних даних».

Обмеження та умови влаштування

:Категорії осіб, які можуть бути влаштовані

- Повнолітня постраждала особа •
- Особа, яка не досягла повноліття, але перебуває у зареєстрованому шлюбі •
- Дитина разом з матір'ю/батьком або особою, яка їх замінює •

:Заборони у перебуванні

- Особа, яка вчинила насильство •
- Повнолітні особи різної статі в одній будівлі/кімнаті •

:Підстави для відмови у влаштуванні

- Ознаки гострих інфекційних захворювань •
- Інфекційні захворювання шкіри та волосся •
- Туберкульоз •
- Інші обставини, що свідчать про безпосередню небезпеку для постраждалої особи або інших осіб •

РОЗДІЛ 4

Безоплатна правнича допомога та права постраждалих

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»
.надає постраждалим унікальні інструменти правового захисту

Ключові механізми правового захисту

Терміновий заборонний припис

Виноситься поліцією на термін до 10 діб. Зобов'язує кривдника залишити місце проживання (навіть якщо він власник!) та забороняє будь-який контакт.

Обмежувальний припис

Виноситься судом на термін до 6 місяців. Забезпечує довгостроковий захист постраждалої особи від кривдника.

Права постраждалих осіб

Безоплатна правнича допомога

Отримання адвоката для представництва в суді за рахунок держави через систему вторинної правничої допомоги.

Конфіденційність процесу

Право на конфіденційність та можливість не зустрічатися з кривдником під час судового процесу.

Відшкодування збитків

Можливість отримати відшкодування матеріальних та моральних збитків, завданих внаслідок насильства.

Міжвідомча взаємодія: комплексний підхід

Система захисту працює ефективно лише за умови злагодженої взаємодії всіх служб: поліції, медиків, соціальних служб та освітніх закладів.

- ❑ **Правова основа:** Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №658 визначає механізм взаємодії суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Алгоритм дій ключових суб'єктів

Методика «Зелена кімната»: правосуддя, дружнє до дитини

Міжнародний стандарт Barnahus забезпечує захист дитини від повторного травмування під час допитів.

Філософія підходу:

Дитина не повинна йти до суду — суд має «прийти» до дитини в комфортних умовах.

Технічна реалізація:

Використання мікрофонів та відеокамер. Психолог отримує питання від слідчого через навушник і адаптує їх для дитини, враховуючи її вік та емоційний стан.

Переваги методики «Зелена кімната»

Доказова база

Відеозапис допиту є повноцінним доказом у суді, що позбавляє дитину необхідності бачити кривдника в залі засідань.

Психологічний комфорт

Спеціально облаштоване приміщення з іграшками та м'якими меблями створює безпечну атмосферу для дитини.

Запобігання ревіктимізації

Уникнення повторного травмування через багаторазові допити та зустрічі з кривдником.

У Запорізькій області в грудні 2023 року вперше за час повномасштабної війни «Зелену кімнату» відкрили у Вільнянську. У січні 2024 ще 2 кімнати запрацювали у Запоріжжі за підтримки Програми Розвитку ООН та Уряду Данії.

Фундаментальні висновки

Насильство — це правопорушення

Ключовий зсув: відповідальність за реагування покладена на широке коло суб'єктів. Держава діє проактивно, не чекаючи звернення постраждалої особи.

Алгоритмізація рятує від хаосу

Чіткі плани безпеки, «золоте правило 24 годин» та спеціалізовані журнали реєстрації гарантують, що жоден випадок не залишиться без уваги.

Координація визначає ефективність

Лише замикання кола взаємодії — від виявлення в школі до захисту в суді та реабілітації — створює безпечний простір для постраждалих.

Система захисту працює

Жоден суб'єкт не може вирішити проблему гендерно зумовленого насильства самотужки. Лише злагоджена міжвідомча взаємодія створює безпечний простір, де кривдник несе відповідальність, а постраждала особа отримує шанс на нове життя.

години

Максимальний термін реагування на
звернення

днів

Термін дії термінового заборонного
припису

місяців

Максимальний термін перебування в
шелтері